

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน มีวิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ตามขั้นตอน 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน

ขั้นตอนที่ 5 ยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

โดยมีรายละเอียดการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน

1. ผู้วิจัยมุ่งศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน ซึ่งได้จากการสรุปผลวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับงานวิชาการ ตามกรอบแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) Davis and Thomas (1989) Glickman (2001) McEwan (2003) Alig-Mielcarek, Jana and Hoy (2005) Krug (1993) (Wagner et al., 2006) Purkey and Smith (1983) Larson-Knight (2002) Blase and Blasé (1999) Wagner and et al. (2006) Edmonds (1979: 37) Stedman (1987) Austin and Reynolds (1990) Sergiovanni (1991) Glickman, Gordor and Ross-Grodon (2001) ลัดดาวรรณ นัตดาเทพ (2557) กัญญ์วรา เครื่องพาที (2556) กระทรวงศึกษาธิการ (2549: 28-29) จากผลการวิเคราะห์ สามารถสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดเป็นกลุ่มของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านต่างๆ ได้ทั้งหมด 6

ด้าน 117 ตัวชี้วัด 1) ด้านการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน 19 ตัวชี้วัด 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 19 ตัวชี้วัด 3) ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ 20 ตัวชี้วัด 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 20 ตัวชี้วัด 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 19 ตัวชี้วัด และ 6) ด้านความเป็นครูมืออาชีพ 20 ตัวชี้วัด จัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องและความชัดเจนของแบบสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอข้อเสนอแนะในการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ นำไปสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ คือ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหาร การศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ 1 คน ผู้ทรงเชี่ยวชาญด้านการวิจัย 1 คน ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดูแลงานผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 คน นำบทสรุปของการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและข้อสรุปจากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปเป็นตัวแปรแล้วนำมาสร้างเป็นข้อ กระถงคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อรายการ ความเหมาะสมของปริมาณข้อรายการ ความชัดเจนของภาษาและรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่สร้างภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าดัชนีความ สอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความ สอดคล้องตั้งแต่ 0.50-1.00 โดยนำข้อแนะนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเพื่อให้มีความเที่ยงตรง และใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขและ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 30 คน ในโรงเรียนสังกัด สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาตรวจสอบด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดย การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.914 ปรับปรุงข้อกระถงคำถามในด้านการใช้ภาษา ให้มีความเหมาะสมถูกต้องยิ่งขึ้น โดย ผ่านการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับ กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการเกี่ยวกับภาวะผู้นำและภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โครงสร้างของแบบวิเคราะห์เอกสารประกอบด้วย ข้อมูลภายนอก (ประเภทของเอกสาร ปีที่พิมพ์ หน่วยงานหรือสำนักพิมพ์ สาขาวิชา) ข้อมูลภายใน (ชื่อผู้เขียนเอกสาร ประเด็นหลักของเอกสาร เนื้อหาสาระของเอกสารที่เชื่อมโยงกับทฤษฎีหรือผลการวิจัยอื่น จุดเน้นการจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล) ข้อค้นพบที่สามารถนำไปใช้ในการจัดทำรูปแบบ
2. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อสรุปเป็นตัวแปรแล้วนำมาสร้างเป็นข้อกระทงคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
3. แบบสอบถามเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร ผลงานวิจัยในรูปแบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนารูปแบบ การวิเคราะห์ระบบ หน้าทีการบริหาร การบริหารโรงเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2
2. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ คือ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ 1 คน ผู้ทรงเชี่ยวชาญด้านการวิจัย 1 คน ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการดูแลงานผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหอสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ฐานข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วทำการศึกษา/วิเคราะห์ สรุปประเด็นและบันทึกข้อมูลในแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้น
2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ นำไปสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน นำบทสรุปของการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและข้อสรุปจากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปเป็นตัวแปรแล้วนำมาสร้างเป็นข้อกระทงคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปสาระสำคัญ จำแนกและเรียบเรียงรายการข้อมูลตามแบบวิเคราะห์เอกสารให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จำแนกเนื้อหาตามประเด็นสำคัญ เช่น ความหมาย ความสำคัญ กระบวนการ ฯลฯ
2. จัดกลุ่มเนื้อหาที่วิเคราะห์เป็นหมวดหมู่และสรุปเป็นรายการให้เหมาะสมตามลำดับ
3. สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
4. วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน

ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยแบ่งรายละเอียดดำเนินการออกเป็น 4 ส่วน คือ ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภาคใต้ตอนบน ปีการศึกษา 2563 เป็นหน่วยวิเคราะห์ จำนวน 2,031 โรงเรียน จำแนกเป็น จังหวัดกระบี่ 227 โรงเรียน จังหวัดชุมพร 254 โรงเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราช 728 โรงเรียน จังหวัดพังงา 154 โรงเรียน จังหวัดภูเก็ต 56 โรงเรียน จังหวัดระนอง 86 โรงเรียน และจังหวัดสุราษฎร์ธานี 526 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตภาคใต้ตอนบน ปีการศึกษา 2563 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 96 โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973: 1088) ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครู และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 4 คน รวม 384 คน โดยการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้แบบความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบบกำหนดสัดส่วน (Proportionate) จากประชากรได้ 4 กลุ่ม ผู้วิจัยคำนวณหาสัดส่วน (Proportion to Size) ของการสุ่มตัวอย่างทั้งหมดดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสุ่มขั้นที่ 1 จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	ประชากร (โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)
กระบี่	227	145
ชุมพร	254	155
นครศรีธรรมราช	728	258
พังงา	154	111
ภูเก็ต	56	49
ระนอง	86	71
สุราษฎร์ธานี	526	227
รวม	2,031	1,016

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) การสุ่มเลือกจาก 1,016 โรงเรียนที่ดำเนินการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากทั้ง 7 จังหวัด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายครอบคลุมทุกสถาบัน ผู้วิจัยใช้แบบแบ่งชั้นที่อาศัยสัดส่วนในแต่ละจังหวัดเป็นร้อยละ 10 ของแต่ละจังหวัด ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 96 โรงเรียน ดังนี้

1. กลุ่มโรงเรียนจังหวัดกระบี่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 โรงเรียน
2. กลุ่มโรงเรียนจังหวัดชุมพร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 โรงเรียน
3. จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 โรงเรียน
4. กลุ่มโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนจังหวัดพังงา ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 โรงเรียน
5. กลุ่มโรงเรียนจังหวัดภูเก็ต ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 โรงเรียน
6. กลุ่มโรงเรียนจังหวัดระนอง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 โรงเรียน
7. กลุ่มโรงเรียนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 โรงเรียน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครู และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 4 คน จาก 96 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 384 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน ที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 มีข้อคำถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check List) ซึ่งประกอบด้วย เพศ ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ทุกข้อจะมีคำตอบแบบตอบสองคู่ (Dual-Response Format) หรือ 2 สภาพ คือ ระดับของสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน และระดับของสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน มีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด
- 4 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์มาก
- 3 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง
- 2 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อย
- 1 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นการสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน จากผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปแปลผลตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการกระทำที่เหมาะสมมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการกระทำที่เหมาะสมมาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการกระทำที่เหมาะสมปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการกระทำที่เหมาะสมน้อย
- 1.00 - 1.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือการกระทำที่เหมาะสมน้อยที่สุด

โดยเกณฑ์ให้คะแนนความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยกับพฤติกรรมหรือการกระทำในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยกับพฤติกรรมหรือการกระทำในระดับมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยกับพฤติกรรมหรือการกระทำในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยกับพฤติกรรมหรือการกระทำในระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยกับพฤติกรรมหรือการกระทำในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน โดยการวิเคราะห์ด้านเนื้อหาและจัดเป็นหมวดหมู่ของความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครู และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา และข้อเสนอแนะที่มีลักษณะคล้ายกันของผู้แสดงความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน

1. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน จากแบบสอบถามซึ่งเป็นข้อมูลในมุมมองของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชา ครู และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน โดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือนำข้อมูลเชิงปริมาณจากข้อมูลแบบตอบสนองคู่ในแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบนทุกด้านเพื่อกำหนดระดับความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของข้อมูลทั้งสองชุดด้วยวิธี Modified Priority Needs Index หรือค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น (PNI modified) ของสุวิมล ว่องวาณิช (2550) โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ PNI_{modified} หมายถึง ค่าดัชนีการจัดเรียงอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น I (Importance) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน

D (Degree of Success) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันของรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน

2. จัดลำดับความต้องการจำเป็นของรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน ตามกรอบรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน ทั้ง 7 ด้านโดยภาพรวมและ วิเคราะห์หาค่าระดับความต้องการจำเป็น (PNI) ที่มีค่ามากที่สุดไปน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการจำเป็นของรูปแบบภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน โดยภาพรวมเพื่อหารูปแบบฯ ที่ต้องการการปรับปรุงสูงสุด

4. นำค่าความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำทางวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบนที่ได้จัดลำดับความต้องการจำเป็น และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ปรับแก้ ตามข้อคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อเตรียมนำส่งสำหรับการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน

โดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน โดยนำข้อมูลทีวิเคราะห์ได้จากขั้นตอนที่ 3 มาพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบนที่คาดหวังโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน (มีรายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก ก ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- 1) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก
- 2) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 คน
- 3) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการและการมีส่วนร่วมสนับสนุนการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 คน
- 4) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านประสบการณ์การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำความต้องการจำเป็นของรูปแบบภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคใต้ตอนบน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น 3 ฉบับ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลสามรอบ ดังนี้

รอบที่ 1 แบบสอบถามในรอบแรกเป็นคำถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในภาวะผู้นำทางวิชาการฯ ทุกด้านที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน ซึ่ง

ผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้อย่างเต็มที่เกี่ยวกับการกำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการทุกด้านที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน แล้วนำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม ที่เห็นด้วยร้อยละ 80 ขึ้นไป ซึ่งสรุปได้เป็นภาวะผู้นำทางวิชาการทุกด้านที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน ไปสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 ต่อไป

รอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบที่ 2 จะพัฒนาจากคำตอบในแบบสอบถามของรอบแรกโดยผู้ทำการวิจัยจะรวบรวมความคิดเห็นที่ได้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน และนำมาวิเคราะห์พิจารณารวมทั้งตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก จากนั้นก็จัดสร้างเป็นแบบสอบถามในรูปแบบมาตรวัดแบบ Likert (Likert Scale) มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบอีกครั้ง และนำข้อมูลจากการตอบมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

รอบที่ 3 หลังจากได้รับแบบสอบถามรอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญคืนแล้ว ผู้วิจัยจะนำคำตอบแต่ละข้อคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile) แล้วสร้างแบบสอบถามใหม่โดยใช้ข้อความเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 2 เพียงแต่เพิ่มตำแหน่งมัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และตำแหน่งที่ผู้ตอบได้รับในแบบสอบถามฉบับรอบที่ 2 แล้วส่งกลับไปให้ผู้ตอบคนเดิมอีกครั้งหนึ่ง จุดประสงค์ของแบบสอบถามรอบนี้เพื่อให้ผู้ตอบได้เห็นความแตกต่างระหว่างคำตอบเดิมของตนเอง ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้ตอบทั้งหมด แล้วพิจารณาทบทวนอีกครั้งว่าต้องการยืนยันคำตอบเดิมหรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ หากต้องการยืนยันคำตอบเดิมก็ขอร้องให้เขียนเหตุผลสั้นๆ ลงตอนท้ายของแต่ละข้อด้วยการส่งแบบสอบถามในรอบนี้นั้นจะจัดส่งไปให้กับผู้ที่ตอบและส่งคืนแบบสอบถามรอบที่ 2 แล้วนั้น เท่านั้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามความคิดเห็นทั้ง 3 รอบด้วยตนเองทางไปรษณีย์ และทางด้านเทคโนโลยีทางการสื่อสาร โดยผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลพื้นฐานทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ดำเนินการ ดังนี้
  - 2.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 1 โดยการสังเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดที่มีความสอดคล้องกันร้อยละ 80 ขึ้นไป นำไปสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2
  - 2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 โดยใช้ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง ข้อความนั้นเป็นไปได้น้อยที่สุดหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

ค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง ข้อความนั้นเป็นไปได้น้อยหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น

ค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นจะเป็นไปได้หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจกับข้อความนั้น

ค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง ข้อความนั้นเป็นไปได้มากหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง ข้อความนั้นเป็นไปได้มากที่สุดหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

สำหรับค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) จะเป็นการคำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ของข้อความมีค่า ตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน ถ้าพิสัยระหว่างข้อความใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน ต่อจากนั้นจึงนำเอาข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งในด้านมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและเสนอเป็นรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน

ขั้นตอนที่ 5 ยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคใต้ตอนบน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ผู้ประเมินในด้านความเหมาะสม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 คน การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

- 1) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก
- 2) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนการบริหารการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน 3 คน
- 3) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการและการมีส่วนร่วมสนับสนุนการบริหารการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน 4 คน
- 4) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านประสบการณ์การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 8 คน

ผู้วิจัยประสานผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง ในการประเมินรูปแบบการพัฒนาด้วยตนเองทั้ง 15 คน พร้อมนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ส่งผู้ทรงคุณวุฒิและนัดวันเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้ง 15 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลจากการประเมินรูปแบบการพัฒนาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คนโดยแบบประเมินเป็นแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์ความถี่ (Frequency: F) ค่าร้อยละ (Percentage: %) และกำหนดเกณฑ์การหาค่าร้อยละ ดังนี้

ค่าร้อยละ 90.00 - 100.00	หมายถึง	มีความเห็นว่าผลการประเมินแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าร้อยละ 70.00 - 89.99	หมายถึง	มีความเห็นว่าผลการประเมินแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก
ค่าร้อยละ 50.00 - 69.99	หมายถึง	มีความเห็นว่าผลการประเมินแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าร้อยละ 30.00 - 49.99	หมายถึง	มีความเห็นว่าผลการประเมินแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อย
ค่าร้อยละ 0.00 - 29.99	หมายถึง	มีความเห็นว่าผลการประเมินแต่ละด้านอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปวิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ออกมาเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินวิจัย